

TELLIJA: Kambja vallavalitsus	
Pargi tn 2, Ülenurme alevik, 61714 Kambja vald, Tartu maakond	
Töö number: 0120526	
Töö nimetus:	
Kambja - Suure-Kambja kergliiklustee valgustuse projekteerimine	
Ehitise aadress: Suure-Kambja küla, Kambja vald, Tartu maakond	
Eriosa: Välisvalgustus	
Staadium: Eelprojekt	
Koostas	Kontrollis
Mattias Herzmann Diplomeeritud elektriinsener, tase 7, tunnistus nr 215778	Mattias Herzmann Diplomeeritud elektriinsener, tase 7, tunnistus nr 215778

Mälestised objektile:
Suure-Kambja mõisa park, 19.saj (reg nr 7184) ja Kambja ristimets (reg nr 31121)

Põlva
06.05.2026 (v01)

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

Sisukord

KOOSKÖLASTUSTE KOONDTABEL.....	3
1. ASUKOHA PLAAN	4
2. SELETUSKIRI	4
2.1 Üldosa	4
NORMDOKUMENDID	5
2.2. Projekteeritud objekti tehnilised näitajad	6
2.3. Välisvõrgud.....	6
2.4. Mastid ja mastide demonteerimine	7
2.5. Jalandid	8
2.6. Üldnõuded ehitustööde läbiviimisel	8
2.7. Keskkonnakaitse.....	9
2.8. Kaevamis- ja mullatööd	10
Muinsuskaitseelised objektid	12
2.9. Elektripaigaldise hooldus- ja kasutusjuhend	14
2.10. Elektrilöögivastane kaitse ja maandus	15
3. VALGUSTID	16
3.2. Projekteeritud valgustite tehniline kirjeldus	16

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

KOOSKÕLASTUSTE KOONDTABEL

Jrk nr	Asutus	Kooskõlastaja	Kontakt	Koos-kõlastuse tekst	Kooskõlastuse kuupäev
1	Elektrilevi OÜ	Marge Kasenurm	info@elektrilevi.ee		
2	Transpordi amet	Peeter Uiibo	peeter.uiibo@transpordiamet.ee		
3	Muinsuskaitse				

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist: Mattias Herzmann
Projekteerija: Mattias Herzmann
Kuupäev: 06.05.2026

Geodeetilisel alusplaanil on näidatud kinnistupiirid Maa-ameti geodeetilise alusplaani koostamise aegse väljavõtte järgi.

NB! Käesolev projekt on planeeritud realiseerida samaaegselt JJT ehitamisega. Juhul, kui valgustuse osa viiakse ellu iseseisva ehitusena (eraldi JJT-st), tuleb projekt enne ehitustöid uuesti Transpordiametiga kooskõlastada.

NORMDOKUMENDID

Elektripaigaldise projekteerimisel on lähtutud Eesti Vabariigi seadustest ja õigusaktidest, Eesti Standardikeskuse poolt välja antud ehitusvaldkonna standarditest ja juhendmaterjalidest.

Projekti koostamisel aluseks võetud olulisemad standardid ja normid:

- Planeerimisseadus ja sellest tulenevalt kehtestatud nõuded;
- Ehitusseadustik ja sellest tulenevalt kehtestatud nõuded;
- Seadme ohutuse seadus ja sellest tulenevalt kehtestatud nõuded;
- Topo-geodeetilisele uuringule ja teostusmõõdistamisele esitatavad nõuded, Majandus- ja taristuministri määrus nr 34, 14.04.2016;
- EVS 843:2016 Linnatänavad;
- EVS 932:2017 Ehitusprojekt;
- CEN/TR 13201-1:2014 Teevalgustus. Osa 1: Valgustusklasside valik;
- EVS-EN 13201-2:2015 Teevalgustus. Osa 2: Teostusnõuded;
- EVS-EN 13201-3:2015 Teevalgustus. Osa 3: Valgustussuuruste arvutamine;
- EVS-EN 13201-4:2015 Teevalgustus. Osa 4: Valgustuse mõõtemetodid;
- EVS-EN 13201-5:2015 Teevalgustus. Osa 5: Energiatõhususnäitajad;
- EVS-EN 40-1:1999 Tänavavalgustuspostid. Osa 1: Mõisted ja määratlused;
- EVS-EN 40-2:2004 Tänavavalgustuspostid. Osa 2: Üldnõuded ja mõõtmed;
- EVS-EN 40-5:2002 Tänavavalgustuspostid. Osa 5: Nõuded terasest tänavavalgustuspostidele;
- EVS-EN 12464-2:2014 Valgus ja valgustus. Töökohavalgustus. Osa 2: Välistöökohad;
- EVS-EN 62471 2008 Lampide ja lampseadmete fotobioloogiline ohutus;
- EVS-HD 60364-1:2008/A11:2017 Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 1: Põhialused, üldisloomustus, määratlused
- EVS-HD 60364-4-41:2017 Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 4-41: Kaitseviisid. Kaitse elektrilöögi eest;
- EVS-HD 60364-4-42:2011/A1:2015 Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 4-42:

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

Kaitseviisid. Kaitse kuumustoime eest;

- EVS-HD 60364-4-43:2010 Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 4-43: Kaitseviisid. Liigvoolukaitse;
- EVS-HD 60364-4-46:2016+A11:2017 Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 4-46: Kaitseviisid. Turvalahutamine ja lülitamine;
- EVS-HD 60364-5-52:2011/A11:2017 Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 5-52: Elektriseadmete valik ja paigaldamine. Juhistikud;
- EVS-HD 60364-5-54:2011/A11:2017 Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 5-54: Elektriseadmete valik ja paigaldamine. Maandamine ja kaitsejuhid;
- EVS-HD 60364-6:2016/A12:2017 Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 6: Kontrollitoimingud;
- EVS-EN 61439-3:2012/AC:2019 standardiseeria Madalpingelised aparaadikoosted;
- EE 10421629-JV ST 5-6 0,4 – 20 kv võrgustandard;
- EVS-EN 50110-1:2013 Elektripaigaldiste käit. Osa 1: Üldnõuded;
- EVS-EN 60529:2001/A2:2014 Ümbristega tagatavad kaitseastmed (IP-kood);
- EVS-EN 50160:2010 Avalike elektrivõrkude pingetunnusused;
- EVS 720:2015 Paigalduskaablid. Polüvinüülkloriidmantliga paigalduskaabel;
- EVS-HD 603 S1:2001/A3:2007 Jaotuskaablid nimipingega 0,6 / 1 kV;
- EVS-HD 308 S2:2007 Kaablite ja paindjuhtmete soonte tähistamine;

2.2. Projekteeritud objekti tehnilised näitajad

Juhistiküsteem: TN-C-S
Installeeritav võimsus: 0.34 kW
Juhtimissüsteem: Lokaalne astronoomiline programmkell

2.3. Välisvõrgud

Uued valgustusliinid ehitada välja alumiiniumsoontega 1kV, 25mm² soone ristlõikega, pinnasesse. Pinnases paigaldada kaablid kogu pikkuses kaitsetorusse/kaitsehülssi. Haljasalal 450 N, sõiduteega ristumisel 750N ja suundpuurimisel 1250N toru. Kaabli paigaldussügavus koos kaitsetoruga on kaugus täidetud ja tasandatud kaevise ülapinnast kaabli kaitsetoru ülapinnani järgmine (üldnõuded):

- üldjuhul min 0,7 m (haljasala, jalgtee all, õueala, mitteharitav maa);
- ristumisel kohalike- ja sissesõiduteedega, tiheda liiklusega õuealal, parkimisplatsi all, künnimaal min 1,0 m. Kaitsetorude otsad tuleb tihendada ehitusvahuga. Kogu kaablitrassi ulatuses tähistada kaabel märkelindiga. Kaablite jätkumuhvi tegemisel tuleb jälgida, et jätkumuhv satuks kaablitrassi sirgele osale, lisaks tuleb kaablimuhvid kaitsta poolitatavate torudega. Kaabli

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist: Mattias Herzmann
Projekteerija: Mattias Herzmann
Kuupäev: 06.05.2026

montaažil jälgida kaabli tootja poolt lubatud painderaadiusi ja tõmbejõudusid. Kohtades, kus lahtine kaeve ei ole võimalik, (puude läheduses, teede ja parklate all), paigaldada kaabel kinnisel meetodil. Ehitamise käigus täpsustada olemasolevate trasside asukohad ja sügavused maapinnas ning arvestada tehnoarvutuste kaablikaitsevöönditega, milles kõikvõimalikud kaeve ja muldtööd kaablivaldaja loata on keelatud. Projekteeritud tänavavalgustuse kaabelliini paiknemine ristuva tehnovõrgu all või kohal määrab tehnovõrgu sügavus. Ristumisel olemasoleva tehnovõrguga teostada tehnovõrgu alt, kui pealt poolt pole võimalik kinni pidada nõutavast sügavusest või ei nõuta teisiti. Ristumisel ja rööpkulgemisel teiste kommunikatsiooni trassidega pidada kinni normidekohastest vahekaugustest:

- vt standardit EVS 843:2016 Linnatänavad, peatükk 10 tehnovõrgud.

Ehituse ajal lahtikaevatud kaablid, torud ja kaevud kaitsta täiendavalt mehaaniliste vigastuste vältimiseks.

Paigaldatavate kaablite minimaalsed püstkaugused ristumistel (paigaldatav kaabel torus):

- 0,4 kV kaablid – 0,1 m;
- vee-kanalisatsioonitorud – soovitatavalt 0,5 m, kitsastes oludes vähemalt 0,25 m
- sidekaabel – 0,15 m, elektrikaabel kaitsetorus sidekaabli alt.
- gaasitorud – soovitatavalt 0,5 m, kitsastes oludes vähemalt 0,3 m
- soojatorud - soovitatavalt 0,5 m, kitsastes oludes vähemalt 0,25 m

Minimaalsed rööpvahekaugused:

- elektrikaablitest – 0,2...0,3 m, kuid arvestusega, et olemasolev kaabel ja selle kaitse kaevamisel viga ei saaks ega nihkuks;
- sidekaablitest – 0,25- 0,5 m;
- A ja B-kat. gaasitorud – 1,0 m, kitsastes oludes erikooskõlastuse kohaselt vähemalt 0,5 m.
- C-kat. gaasitorust 2m.
- vee-kanalisatsioonitorudest – 1 m, kitsastes tingimustes erikooskõlastuse kohaselt – 0,5 m.
- soojatorud - soovitatavalt 2 m, kitsastes oludes vähemalt 0,5 m

Riigitee alusel maal on maakaablite minimaalne paigaldussügavus 1m ja ristumistel minimaalselt 1,5m ümbritsevast maapinnast. Lähemal kui 1,0 m muldkeha nõlvale kaabli paigaldamise minimaalne sügavus 1,2 m ümbritsevast maapinnast. Pärast kaevetööde ja kaabelliini paigaldustööde lõppu tuleb kaablikaevis täita tihendatud pinnasega (pinnase tihendamise koefitsient sõidu- ja kõnniteedel on 0,98). Samuti taastada teekatted ja haljastus endisele või maapinna taastamise joonisel ettenähtud kujule.

2.4. Mastid ja mastide demonteerimine

2.4.1. Kasutada tsingitud metallmaste;

2.4.2. Puude oksad ei tohi takistada valgustist tuleva valgusvoo jõudmist valgustatavale pinnale;

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

- 2.4.3. Ehitamisel tuleb arvestada nõudega olemasoleva kõrghaljastuse okste ehituse aegseks kärbimiseks selliselt, et valgus jõuaks takistamatult valgustatava pinnani ka 5 aastat peale ehitustööde teostamist ja valgustite paigaldust.
- 2.4.4. Metall mastidesse paigaldada mastides asuva niiske keskkonna jaoks sobivad masti korpuse külge kinnitatavad sulavkaitsmed valgusti kaitsmiseks ja valgusti paigalduskaablite ning masti sisenevate ja väljuvate kaablite ristlõikeid arvestavad, sobivad ühendusklemmid;
- 2.4.5. Masti telg peab olema vertikaalne, kinnitus vundamendis jäik, lõtk ei ole lubatud;
- 2.4.6. Mastidele kinnitatavad valgusti konsoolid peavad olema risti tee teljega. Erandid kooskõlastada eelnevalt Tellijaga;
- 2.4.7. Olemasolevate ja vahetamisele mitte kuuluvate mastide puhul, kus puuduvad sulavkaitsmed koos kaitsmekarbiga, tuleb nende paigaldus ehituse käigus ette näha.
- 2.4.8. Paigaldatavad mastid peavad vastama kehtivale standardile EVS_EN_12767;2019_et ja omama CE märgist.**

2.5. Jalandid

- 2.5.1. Jalanditena kasutada tüüpseid raudbetoonist vundamente;
- 2.5.2. Vundamendi valikul arvestada, et postid, jalandid ja kummitihendid sobiksid omavahel (sh kinnitusdetailid, kummitihendite läbimõõdud ja muu) ning arvestaksid valgustimasti kõrgusega, konsooli pikkusega ja valgusti masti paigalduskohaga (haljasala, asfaltkate, sillutiskivi kate, järsu kaldega nõlv);
- 2.5.3. Jaland paigaldada tihendatud pinnasele vajadusel kasutades jalandi aluse pinnase stabiliseerimiseks tihendatud killustikust alust. Killustikust aluse vajaduse või mitte vajaduse projekteerimisel lähtuda vundamendi paigaldussügavusel asuva pinnase kandevõimest;
- 2.5.4. Jalandi peale paigaldada kummitihend;
- 2.5.5. Jalandite reguleerimiskruvide kõrgus peab jääma maapinnast 4-5 cm;

2.6. Üldnõuded ehitustööde läbiviimisel

Ehitustööd tuleb läbi viia vastavalt:

- Eesti Vabariigis kehtivatele seadustele ja määrustele, valitsuse ja ministeeriumide otsustele.
- Tellija poolt kehtestatud normdokumentidele.
- Kohaliku võimu määrustele ja juhenditele.
- Kontrollivate instantside määrustele ja instruktsioonidele.

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

- Eesti Vabariigis kehtivatele normidele ja standarditele.
- Muudele projektis mainitud normidele.
- Üldkehtivatele põhimõtetele ja arusaamadele kvaliteetsest tööst.

Ehitustööde teostaja peab ehitamisega kaasnevate veoste vedamisel kindlustama ehitusobjektilt väljuvate sõidukite rehvide puhtuse ja vältima ehitusprahi, pinnase, tolmu ning vee kandumise väljapoole ehitusobjekti piire. Selleks korraldab tööde teostaja teehooldetööd või rajab ehitusobjektile või selle vahetusse lähedusse rehvide puhastamiseks sobiva hooldusala. Kui hooldusala asub väljaspool ehitusobjekti, tuleb kavandada ja tagada ka selle ala ehitusjärgne heakorrastamine. Samuti tagada töö ajal elanike ja sõidukite juurdepääs kinnistutele süstemaatiliselt koristada ehitusjäljed.

Kahjustatud muru puhul täita kaablikaeviku pealiskihti 0,15 m paksuse kasvupinnasega, pinnas tihendada ja külvata muru või paigaldada murumättad. Katendite taastamisjoonised on lisatud projekti.

2.7. Keskkonnakaitse

Töövõtja vastutab tööde teostamise ajal keskkonnakaitse eest ehitusplatsil ja selle kõrval oleval alal vastavalt Eesti Vabariigis kehtivatele seadustele ja nõuetele. Pärast ehitustööde lõppu ja enne tööde üleandmist tuleb ajutised kaitsepiirid eemaldada ja nende sees olev ala puhastada ja tasandada ning ehitusjäljed kaotada. Ehitusel tekkivate jäätmete käitlemisel juhinduda KOV jäätmekäitluse eeskirja nõuetest ning konkreetse ehitusettevõtja jäätmekäitluse kavast.

puude tüved ja võrad peavad olema kaitstud võimalike vigastuste eest. Vajadusel kasutada puude tüvede ja juurte kaitsmiseks kattevahendeid. Töid teostada selliselt, et haljastuslik ilme hävineks minimaalselt.

puuvõrade ulatuses tuleb kaevetööd teha käsitsi ning keelatud on läbi lõigata puude juuri mis on jämedamad kui 20 mm.

Kaevetöödeks tuleb kasutada haljasalal lintidega väikeekskavaatorit massiga kuni 3 tonni.

soovituslik on tööde tegemine väljaspool lindude pesitsusperioodi, milleks loetakse keskmiselt ajavahemikku 15. märts-31 juuli.

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

2.8. Kaevamis- ja mullatööd

Enne kaevetöid peab Töövõtja hankima kaevamisloa kõikidelt kinnistuomanikelt, pärast tööde lõppu peab kinnistu omanik, kelle maal tehti kaablipaigaldus- ja ühendustöid tõendama allkirjaga, et tal ei ole pretensioone Töövõtjale tehtud tööde ega ka heakorra taastamise osas. Kõik väljakaevatud pinnased peavad olema ladustatud ehitusplatsil tagasitäitmiseks või mõneks teiseks eesmärgiks, hoiustatud süvendi kõrval viisil, mis ei põhjusta vigastusi ja on võimalikult vähe segavad. Töövõtja peab võtma kõik riskid, mis on seotud pinna- või põhjaveega, ükskõik, milline allikas või põhjus oleks, ta peab tegelema sellega ja kindlustama, et kaevamistööd saaks teostatud kuival. Töövõtjal võtta täielik vastutus kõikide kaevamistööde ohutuse eest ja omal kulul kindlustada vajalik toestamine säilitamiseks süvendid heas korras ehitustööde teostamise ajal. Töövõtja peab rakendama praktilisi ohutusmeetmeid, mis tagavad vigastuste, kahju või ebamugavuse mitteilmnemise väljakaevatud materjalide käsitlemisel, kuhjamil, eemaldamisel või mõnedel teistel operatsioonidel, materjalidel ja asjadel, mis on nendega seotud.

Ristumisel maa-aluste kommunikatsioonidega (tarbijakaablid, side, vesi, jne) tuleb kohale kutsuda vastavate trasside esindajad ning juhendada normidekohastest püst- ja horisontaalvahekaugustest ning kooskõlastustes toodud tingimustest. Torude otsad tuleb tihendada ehitusvahuga. Kaabli montaažil jälgida tootja poolt lubatud painderaadiusi, tõmbejõudusid ja teisi paigaldustingimusi. Kaevamistööd teiste kommunikatsioonide kaitsetsoonis teostada käsitsi, (vt. kooskõlastuste tingimusi). Mehhaniseeritud kaevamine on lubatav ainult maa-aluste rajatiste valdajate loal, seejuures enne kontrollides, kas maa sees ei leidu plaanidele kandmata rajatisi. Ristumistel allmaarajatistega tuleb kaabli paigaldussügavus täpsustada kohapeal ehituse käigus, tehes käsitsi kaevates kindlaks nende täpse asukoha ja suuna ning otsustada pealt või altpoolt läbimineku kasuks. Vajadusel toestada sidekaablid ja olemasolevad elektriakaablid kaevetööde ajaks. Kaevamistööde käigus selgunud maa-aluste kommunikatsioonide teisiti paiknemisel teavitada sellest vastavate kommunikatsioonide esindajaid. Kogu trassi ulatuses tähistada kaabel märkelindiga. Pärast kaablite paigaldamist tuleb teha kaabelliini ja maanduspaigaldise teostusjoonised.

Kui kaevetööde käigus avastati tundmatuid torustikke, kaableid või muid kommunikatsioone, mida skeemil näidatud pole, tuleb töö katkestada, välja selgitada millise kommunikatsiooniga võib tegu olla ja teatada sellest kommunikatsioonide valdajale vastavate juhtnööride saamiseks, edasise tööde käigu kohta. Paikades, kus leidub kaableid, tuleb kraave ja auke kaevata eriti ettevaatlikult ning alates 0,4 meetri sügavusest ainult

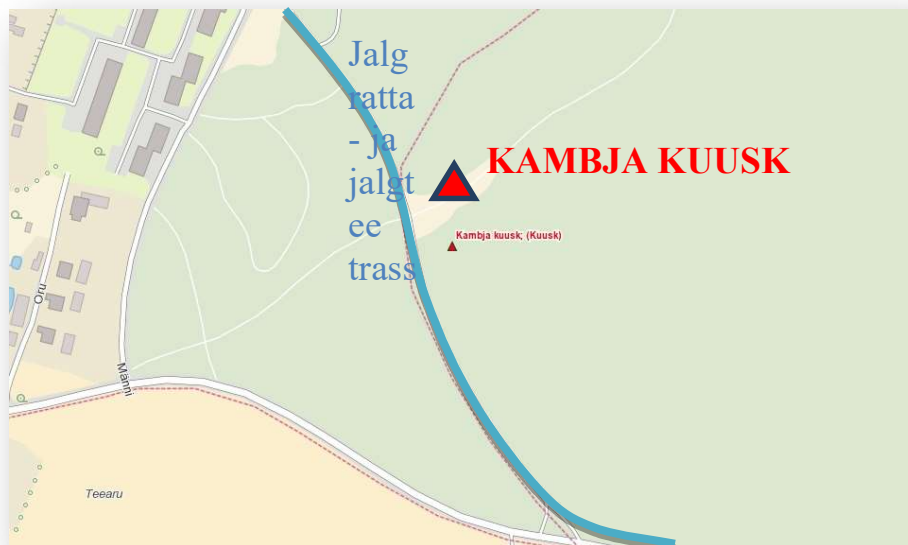
Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

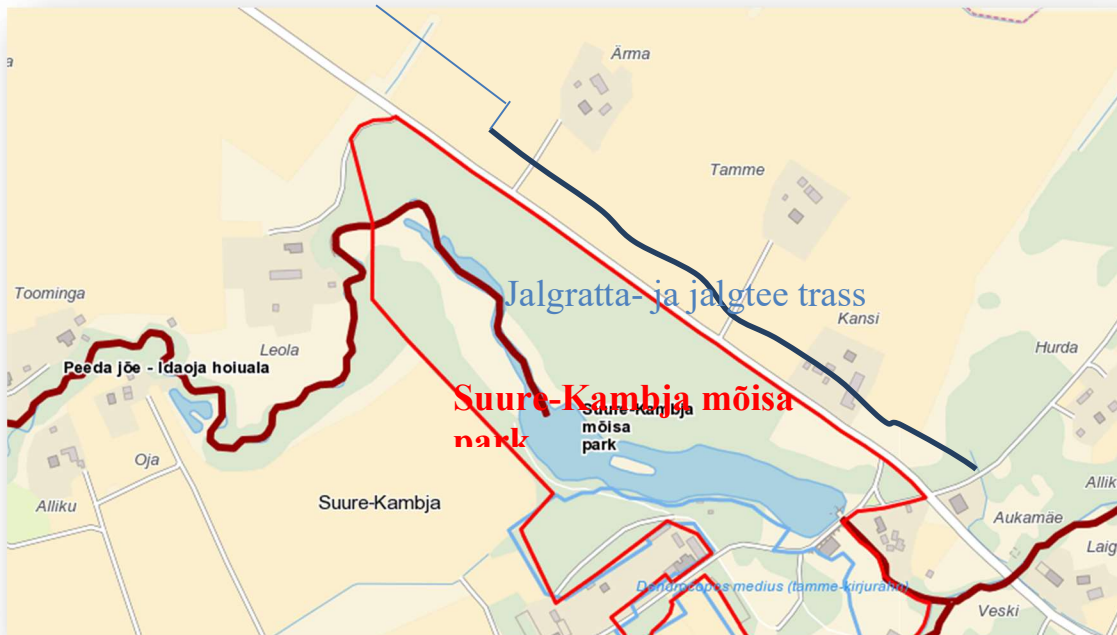
Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

labidaga. Kaabli montaažil jälgida kaabli tootja poolt lubatud painderaadiusi ja tõmbejõudusid.

Projekteeritud jalgratta- ja jalgte (JJT) möödub PK 2+30 juures kaitstavast looduse üksikobjektist Kambja kuusk (Keskkonnaregistri kood [KLO4000202](#)). Objekt jääb töötsoonist väljapoole.

Projekteeritud JJT läbib lõigus PK 11+60...18+41 looduskaitsealust Suure-Kambja mõisaparki (Keskkonnaregistri kood [KLO1200301](#)). Kaitseala on näidatud joonistel.

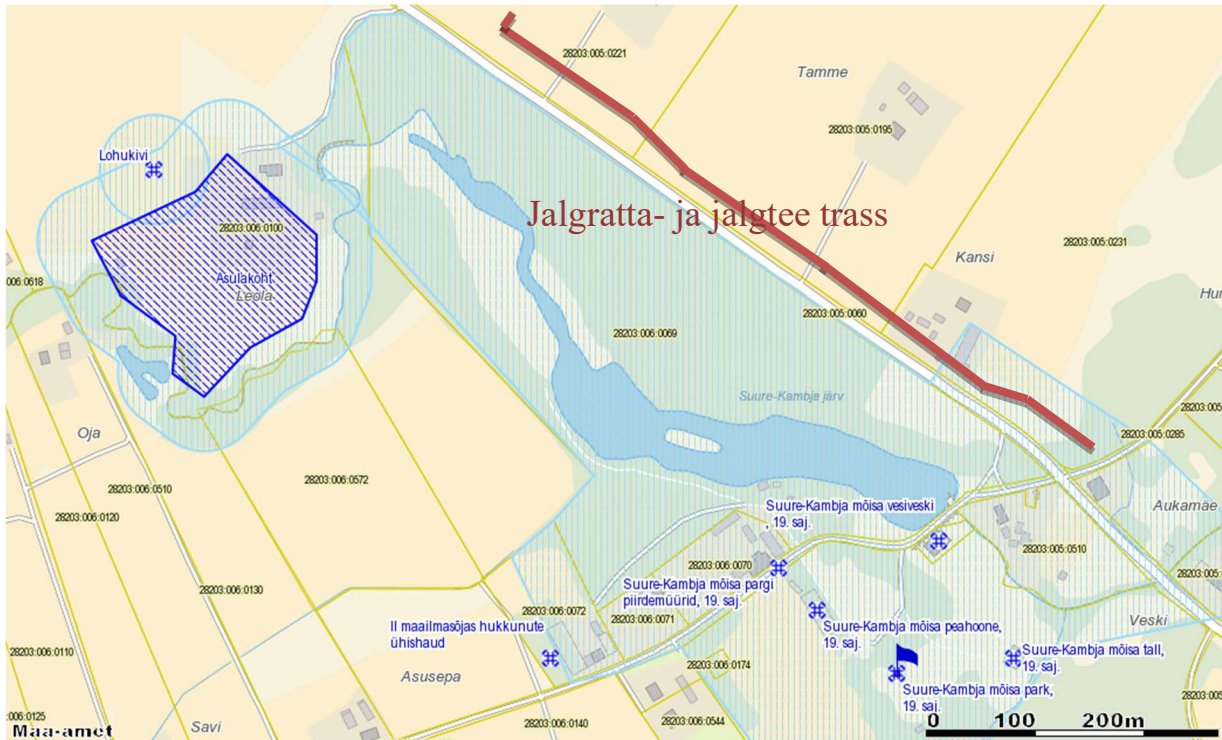

Pargi kaitse korraldamisel tuleb lähtuda Vabariigi Valitsuse 03.03.2006 määrusest nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri“ seatud kaitsekorrast. Kaitsealuses pargis on kaitseala valitseja nõusolekul ehitiste püstitamine põhimõtteliselt lubatud, kuid vastavalt kaitse-eeskirja § 7 lg 2 punktidele 3 ja 6 on kaitseala valitseja nõusolekuta pargis muu hulgas keelatud projekteerimistingimuste andmine ja ehitusloa andmine.

Kergliiklustee trassi planeerimisel on lähtutud Keskkonnaameti tingimustest, mille kohaselt on koostatud parki läbivale JJT trassi lähialale dendroloogiline hinnang. Dendroloogilisest hinnangust lähtuvalt on koostatud kaitsealust ala läbivale JJT-le kaks alternatiivset trassi varianti.

Muinsuskaitseelised objektid

Projekteeritud JJT läbib lõigus PK 11+60...18+41 Muinsuskaitsealust Suure-Kambja mõisaparki (Kultuurimälestiste registrinumber [7184](#)) Kaitseala on näidatud joonistel.

PK 11+60...17+14 on projektlahendis ette nähtud olemasoleva pinnase eemaldamine max. 10cm paksuselt. PK 17+14...18+46 kaevatakse olemasolev pinnas sügavamalt välja. Piirkonna arheoloogiapärandi rohkuse tõttu tuleb pinnasetööl arvestada kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsikstuleku võimalusega ka väljaspool mälestiste ja nende kaitsevööndite alasid. Muinsuskaitseadusest tulenevalt (§§ 30-33, 443) on leiu ilmnemisel leidja kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teavitama sellest Muinsuskaitseametit.

Tingimused ehitustöödel:

1. Kinnisel meetodil rajatav tunnel peab olema vähemalt 75 cm sügavusel (vt Eesti Standard EVS 939-3:2020 ; Puittaimed haljastuses „Ehitusaegne puude kaitse“); suundpuurimise alg- ja lõpp-punkti rajatavad kaevised peab paigutama juurestiku kaitsevööndist välja.
2. Igasugune puude ja põõsaste vigastamine on keelatud. Puude võrade puhul on kaitsetsoon puu võra ristprojektsioon maapinnal ja see on antud dendrooloogilises hinnangus ja põhiprojektis. Ehitustööde teostamisel on kaitsealusesse parki jäävate puude tüve ja juurestiku kahjustamine keelatud. Kaevetööde vahetus läheduses tuleb vajadusel puude tüved ümbritseda vigastuste vältimiseks kuni 3 m kõrguseni 100 x 50 mm prussidega mille vahele pannakse pehmendus (kivivill, nt kaabli või dreanaaži plastiktoru vmt materjal). Kaevetööd mis toimuvad väärtuslike ja oluliste puude puutüvele lähemal kui 2 m tuleb teostada käsitsi. Kaevetööde käigus mitte lõigata läbi säilitatavate puude ankurjuuri. Juhul, kui kaevamisel satutakse juurtele, mille

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

diameeter on suurem kui 6 cm on vajalik puu juur säilitada, ümbritseda see filterkangaga ning täita juure ümbrus käsitsi, tihendades juure ümbrus ettevaatlikult kummaltki poolt juurt.

Kambja ristimets:

Ehitustööd toimuvad mälestise ajalooline looduslik pühapaik Kambja ristimets (reg-nr 31121) kaitsevööndis. Kaitsevööndi eesmärk on mh tagada mälestise säilimine sobivas ja toetavas keskkonnas, seda ümbritsevate kultuuriväärtuslike elementide säilimine ning vaadeldavus. Ajalooline looduslik pühapaik Kambja ristimets on riikliku kaitse all kolmes eraldi osas. Üks osa jääb Metsavahe teest vahetult lääne poole ning teine osa ida poole. Esimeses mälestise osas asub vähemalt 1 ristipuu, teises 3 ristipuud. Kolmas osa paikneb Männi tänava ääres ja see ala ei ole hõlmatud projekteerimise alasse. Ida pool asuvat ristimetsa ja tee vahel on kaitsevööndi alal tugevalt võsastunud ala, mis soovitakse jalgrattatee ehitamise käigus eemaldada. Muinsuskaitseamet nõustub võsa eemaldamisega ainult sellisel juhul kui kasutatakse meetodit, mis ei kahjusta mälestise alal kasvavaid puid ega nende juuri, millega kaasneb oht puude kuivamiseks ja hävimiseks. Raadamine ja võsa juurimine võib juuri ohustada, seetõttu kaaluda alternatiivseid lahendusi (nt freesimine). Valgustuspostide paigaldamisel ei tohi kahjustada ristimetsas olevaid puid ja nende juurestikku ja vajadusel teha kaevetööd käsitsi. Suundpuurimise alg- ja lõpp-punkti rajatavad kaevised pead jääma väljapoole mälestise ala. Ristimetsas on puude kärpimine keelatud.

Enne tööde algust taotleda Muinsuskaitseametist luba töö tegemiseks.

2.9. Elektripaigaldise hooldus- ja kasutusjuhend

- 2.9.1. Kasutamise- ja hooldusjuhendis nähakse ette hoonete ja seadmete ohutu kasutamise juhised. Inseneritehnilisi süsteeme ehitavad ettevõtted annavad nende poolt paigaldatud seadmete ja vahendite kohta pärast tööde lõppu välja juhised.¹⁴
- 2.9.2. Elektriseadmete ülevaatuse ja remondi tähtajad ning mahu määrab objektile kinnitatud käidujuhataja, kes korraldab ka elektripaigaldise korralist kontrolli.
- 2.9.3. Kasutamise- ja hooldamisjuhendite juurde kuuluvad ka tehnosüsteemide täitejoonised.
- 2.9.4. Erinevates võrgu punktides mõõta kaabelliinide koormusi ja pingeid vastavalt normidele. Nende mõõtmiste alusel täpsustatakse kaablivõrkude režiime ja lülitusi.

Kaabelliine vaadatakse üle järgmise sagedusega:

- maasse ja postidele paigaldatud kaablite trassid vähemalt 1 kord 3 aasta jooksul;
- otsmuhvid 1 kord aastas.

Korralise kontrolli kohta tuleb koostada protokoll, milles tuleb fikseerida kõik vajalikud kontrolli puudutavad andmed ja avastatud elektriohutusalased puudused. Allkirjastatud

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

kontrolliprotokoll peab olema elektripaigaldise valdaja käsutuses.

- 2.9.5. Kaabelliinil potentsiaali või uitvoolu ohtliku tiheduse avastamisel võetakse tarvitusele meetmed meetmed, et vältida kaabli kahjustamist elektrokorrosiooni tõttu.
- 2.9.6. Kaabelliinide remonti võib teha alles pärast selle väljalülitamist ja maandamist mõlemast liini otsast. Maanduste ja lühistuste ajutise lahtiühendamisel tuleb rakendada nõuetekohased ettevaatusmeetmed, et välistada paigaldise ekslikku pingestamist, mis tahes võimalikust toiteallikast ja vältida elektrilöögiohtu. Soovimatu sekkumise vältimiseks tuleb paigaldada keelusildid, lukustada kilpide ukseid. Enne tööle asumist peab toimuma paigaldise pingetuse kontroll.
- 2.9.7. Kaablite lahtikaevamisi või mullatöid nende läheduses võib teha ainult kaableid ekspuanteeriva organisatsiooni loal. Valgustite hooldus viia läbi tootjapoolsete juhendite alusel. Enne valgustite hooldamise algust tuleb tutvuda tootja instruksioonidega. Hoolduse käigus tohib kasutada ainult tootja poolt määratud tööriistu ja töövõtteid.

2.10. Elektrilöögivastane kaitse ja maandus

Projekteeritud elektrivõrgu ohutus on tagatud:

- Valitud seadmete ja materjalidega (põhikaitse ehk otsepuutekaitse, mis tagatakse ohtlike pingestatud osade ja pingealdiste juhtivate osade vahelise nõuetekohase põhiisolatsiooniga ning kaitsekatete ja kaitseümbriste kasutamisega).
- Toite automaatse väljalülitamisega koos maandatud kaitse potentsiaaliühtlustussüsteemi väljaehitamisega (rikkekaitse ehk kaudpuutekaitse). Sellega tagatakse elektripaigaldise pingealdiste juhtivate osade arvestuslik puutepinge <50 V AC.

Projekteeritud võrgu parameetrid ja valitud kaitseseadmed koos seadistatud sätetega on valitud selliselt, et 1-faasiliste lühisvoolude väärtused tagaksid nõutud väljalülitusaja 5 s. Vertikaalmaandurite asukohtade valikul on silmas peetud, et need paigaldatakse mastidele, mis paiknevad maakaabelliinide harude lõpp-punktides, kõrgepingeliinide vahetusläheduses, olulisemates hargnemispunktides ning ülekäiguradade ja mänguväljakute vahetusläheduses.

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

3. VALGUSTID

Valgustid peavad sobima Eesti kliimatingimustesse. Projekteeritavad valgustid peavad vastama allpool toodud tingimustele:

3.1. Valgustid peavad vastama kõikidele kehtivatele standarditele ja tingimustele, sealhulgas järgmistele:

Valgustuse projekteerimisel lähtuda kõikidest teevalgustuse projekteerimiseks vajalikest kehtivatest standarditest, normdokumentidest ja juhistest, s.h. standardi sarja EN 13201 („Teevalgustus“) kehtivatest osadest:

CEN/TR 13201-1:2014 Teevalgustus. Osa 1: Valgustusklasside valiku juhised;
EVS-EN 13201-2:2015 Teevalgustus. Osa 2: Toimivusnõuded;
EVS-EN 13201-3:2015 Teevalgustus. Osa 3: Toimivuse arvutamine;
EVS-EN 13201-4:2015 Teevalgustus. Osa 4: Valgusliku toimivuse mõõtemetodid;
EVS-EN 13201-5:2015 Teevalgustus. Osa 5: Energiatõhususnäitajad;
EVS- 843:2016 Linnatänavad;
CEN/TS 17165:2018 Valgus ja valgustus. Valgustussüsteemide projekteerimisprotsess;
EVS- 843:2016 Linnatänavad;
EVS 935-1:2017 Jalakäijate ülekäiguradade valgustamine lisavalgustusega. Osa 1: Kvaliteedi üldnäitajad ja juhiseväärtused;
EVS 935-2:2017 Jalakäijate ülekäiguradade valgustamine lisavalgustusega. Osa 2: Arvutamine ja mõõtmine;
EVS-EN 40-5:2002 Tänavavalgustuspostid. Osa 5: Nõuded terasest tänavavalgustuspostidele.

Valgustid on ette nähtud tellida eelprogrammeerituna, valgustamises on ette nähtud kasutada valgustuses režiime alljärgnevalt:

- 21:00 Valgusti valgusvoog: 100 %;
- 21:00 - 23:00 Valgusti valgusvoog: 80 %;
- 23:00 - 6:00 Valgusti valgusvoog: 50 %;
- 6.00 - Valgusti valgusvoog: 100 %

3.2. Projekteeritud valgustite tehniline kirjeldus

- Valgustid peavad vastama kehtivale madalpingedirektiivile ja elektromagnetilise ühilduvuse direktiivile;

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist: Mattias Herzmann
Projekteerija: Mattias Herzmann
Kuupäev: 06.05.2026

- Valgustid peavad valgusti tootelehel esitatud toimivusnäitajate õigsuse tõendamiseks omama CE ja ENEC märgist koos kehtivate sertifikaatidega ja koos sertifitseerinud labori numbriga. Projekti koosseisu lisatakse valgustite CE ja ENEC ja ENEC Plus kehtivad vastavussertifikaadid või viited avalikele andmebaasidele, kust on võimalik vastavust kontrollida;
- Kõik valgustid peavad olema uued ning omama vähemalt 5 aastast garantiid valgustile tervikuna. Nõutav on tootjapoolne ametlik tõendav dokument;
- Kõik valgustid peavad sobima kasutamiseks kohalikes kliimatingimustes ja Eestis tagatud pingekvaliteedil (EVS-EN 50160 Avalike elektrivõrkude pinge tunnussuured).

2.7. Nõuded valgusti konstruktsioonile

- Valgusti korpus koos jahutuselemendiga peab olema valmistatud ilmastikule vastupidavast alumiiniumist või samaväärsest või paremate soojusvahetuslike omadustega metallist, tagamaks loomulikku soojusvahetust. Sundjahutamist (näit ventilaator, pumbad vms) kasutada ei ole lubatud. Valgustis kasutatavad erinevad omavahel kokku puutuvad materjalid ei tohi tekitada aktiivseid galvaanilisi paare;
- Valgusti tehniline lahendus peab tagama kliimatingimustele vastava pikaajalise valgustisese mikrokliima, kaitsma valgusti tihendeid ega laskma kondensatsiooniveel valgustisse tekkida;
- Kõik valgusti komponendid peavad olema tuvastatavad, omama tootja nime, tootekoodi ning olema ligipääsetavad ja eemaldatavad ilma komponenti või valgustit kahjustamata, st LED moodulid ja elektrilised komponendid ei tohi olla korpuse külge liimitud ja peavad ka garantiijärgselt olema vahetatavad selleks ettenähtud tingimustes;
- Valgustile peavad olema teostatud IP ja IK katsetused. Valgusti kaitseaste peab olema vähemalt IP66 ja löögikindlus vähemalt IK08, kuni 4 m kõrgusele paigaldatavatel valgustitel IK10. Valgusti IP ja IK peavad olema tagatud kogu lubatud eluea jooksul;
- Valgusti konsoolikinnitus peab tagama valgusti muutmatu asendi konsoolil ka tugevate tuulte korral. Lisakinnitusvahendite kasutamine ei ole lubatud. Valgusti paigaldusnurka peab saama vajadusel muuta. Selleks peab valgusti kinnitus olema varustatud nurgakraadidega. Valgusti kaal peab jääma masti taluvuspiiridesse. Valgustile peab olema tehtud laboris vibratsiooni testid, tellijal on õigus kahtluse korral nõuda tootjalt/edasimüüjalt testi esitamist;
- Vältimaks töömaal valgusti avamist peab valgusti olema eelnevalt varustatud paigalduskaabliga, mille mark, soonte arv ja pikkus tuleb projekteerimise käigus välja arvutada ja spetsifikatsioonis välja tuua. Kaabli viik valgustisse peab vastama valgusti kaitseastmega. Kaabli mark, soonte arv ja pikkus tuleb projekti spetsifikatsioonis kajastada. Koostada tabel, kus tuleb näidata vastavalt valitud valgusti tüübile ja valgusti paigaldus viisile vajalik ühenduskaabli pikkus. Valgusti paigalduskaablina tohib kasutada valgustimüüja garantiiga kaetud, õues kasutamiseks mõeldud ilmastikukindlat 3-soonelist (ühe soone ristlõige ei tohi olla väiksem kui 1,5 mm²), Eesti kliimaatilistesse tingimustesse sobivat kaablit. Kaabel peab olema paindub vähemalt kuni -15 kraadi °C juures;
- Õhuliini rippkeerd kaabli külge ühendatavate valgustite ühenduskaabel peab olema UV kindel;
- Valgusti optiline süsteem peab olema valmistatud LED valgustile sobivast materjalist koos optikat kaitstava klaaskattega, mis tagab pikaajalise valguse läbipaistvuse vastavalt valgusti toimivusnäitajatele;
- Valgusti korpus ja optikat kaitsev klaaskate peab olema kergesti hooldatav ja puhastatav;
- Valgusti peab taluma keskkonnatemperatuuri -40...+50 °C. Valgusti tunnus toimivusnäitajad peavad olema tagatud töökeskkonna temperatuuril -25...+25 °C. Külmemas keskkonnas peavad valgustid talitlema, kuid kõrvalekalle toimivusnäitajatest on lubatud. Piiratud talitluses töötamine ei tohi vähendada valgusti eluiga;

2.8. Valgustil peab olema rõhutasandussüsteem või samaväärne lahendus, millega on tagatud, et valgustisse ei teki kondentsvett. Nõuded valgusti elektrilistele parameetritele

- Valgusti peab olema eraldi seadmega kaitstud min 10 kV liig- ja impulsspingete eest. Lisaliigpingepiirik tuleb valgustis ühendada jadaühendusse. mis tähendab seda, et liigpingepiiriku eluea

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

lõppedes lülitub välja ka valgusti. Täiendava liigpingekaitse seadme näitajad peavad olema kantud seadmele ja olema järgmised:

- Nimilahendusvool $I_n \geq 5 \text{ kA}$;
- Piiriku lubatud talitluspinge $U_c \geq 10 \text{ kV}$;
- Maksimaalne impulssvool $I_{max} \geq 10 \text{ kA}$;
- Kaitsetase $U_p \leq 1,5 \text{ kV}$ - selle hetkväärtuse juures rakendub kaitse (vastavalt standardile IEC 60364-4-44 peavad tundlike teedevalgustite elektroonikaseadmete piirikud impulssliigpinge tasandama alla 1,5 kV);
- Samaväärselt peavad olema kaitstud ka juhtimisahelad.
- Valgusti võimsustegur $\cos\phi$ peab vastavalt standardile IEC 61000-3-2 ning täisvõimsusel talitlemisel olema $\cos\phi > 0,9$;

2.9. Nõuded valgusti toimivusnäitajatele

- Valgusti toimivusnäitajad peavad olema vähemalt L80 100000h, +25°C juures;
- Valgusti peab olema goniomeetriliselt testitud vastavalt standardile EVS-EN 13032;
- Valgustitele lubatav värvsustemperatuuri erinevus võib sama paigaldise valgustitel olla vastavalt MacAdami ellipsitele $SDCM < 5$;
- Valgusti värviesitusindeks CRI peab olema ≥ 70 ;
- Teevalgustite valgusviljakus võiks olla vähemalt 130 lm/W 4000 K korral. Põhjendatud erisusena on lubatud kasutada arvutuslikul teelõigul kuni 10% väiksema erivõimsusnäitajaga (power density indicator) ja energiatarbimis näitajaga (annual energy consumption indicator) valgusteid kohtadesse, kus olud nõuavad taha või kõrvale levivat valgust piirava optilise lahenduse kasutamist juhul, kui valitav valgusti täidab kõiki teisi kehtivas standardis EVS-EN 13201:2015 esitatud nõudeid.

2.10. Nõuded esitatavale informatsioonile

- Valgusti pakendil peab muu hulgas olema tootja nimi, kood, seerianumber ja tootmise kuupäev, nimisisendvõimsus, valgusvoog 25° C juures, lähim värvsustemperatuur, värviesituse üldindeks;
- Valgusti peab omama tootja firma poolt väljastatud korrektset eesti- ja/või inglise keelset paigaldus- ja hooldusjuhendit;
- Valgustite või valgustites kasutatavate liiteseadiste tooteleht või kasutusjuhend peab sisaldama infot käivitusvoolude suuruse ja aja kohta. Samuti peab olema välja toodud mitu valgustit võib konkreetse suuruse ja karakteristikuga kaitselüliti ahelase ühendada;
- Pakutavatel valgustitel peavad olema valgusarvutuste teostamiseks EULUMDAT arvutusfailid. Valgustite tarnijal peab olema valmisolek tellija nõudmisel mõõtelabori goniomeetriliste protokollide esitamiseks. Valgusarvutusfailid peavad olema saadaval tootja kodulehelt vabalt alla laetavana ilma registreerimise ja parooli taotluseta. Testprotokollid ei kuulu kolmandatele osapooltele avaldamiseks.

Kambja – Suure-Kambja kergliiklustee valgustusklass				
Parameeter	Variandid	Kirjeldus	Kaalu- väärtus V_w^a	Kaaluväärt use valik
Liikluskiirus	Madal	$V \leq 40 \text{ km/h}$	1	
	Väga madal	Kõnnikiirus	0	0
Kasutamise	Elav		1	

Kambja – Suure-Kambja kergliiklustee valgustuse projekteerimine (v01)

Töö nr: 0120525
Töö staadium: Eelprojekt
Töö koostaja: Eltam OÜ

Vastutav spetsialist:
Projekteerija:
Kuupäev:

Mattias Herzmann
Mattias Herzmann
06.05.2026

intensiivsus	Normaalne		0	0
	Vaikne		-1	
Liiklus koosseis	Jalakäijad, jalgratturid ja mootorsõidukid		2	
	Jalakäijad ja mootorsõidukid		1	
	Üksnes jalakäijad ja jalgratturid		1	1
	Üksnes jalakäijad		0	
	Üksnes jalgratturid		0	
Pargitud sõidukid	On		1	
	Ei ole		0	0
Ümbruse valgustus	Tugev	Vaateaknad, reklaampaigaldised, spordiväljakud, jaamapiirkonnad, laopiirkonnad	1	
	Mõõdukas	Normaalolukord	0	
	Nõrk		-1	-1
Näotuvastus	Vajalik		Lisanõuded	
	Mittevajalik		Lisanõudeid ei ole	
			Kaaluväärtuse summa Vws	0
			Parandatud kaaluväärtus Vws	0
			P=6-Vws	6
			VALGUSKLASS	P6